

زندگی در محاصره صداهای ناهنجار

۳ راهکار برای ساماندهی مشاغل مزاحم

شهرنشینی مزایا و معایب خاص خود را دارد و آلودگی صوتی که خاص زندگی ماشینی است، بدون اینکه شهروندان شهرها بزرگ متوجه آن باشند، سلامت روانی و آرامش روحی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

ابراهیم حریب‌زادگان
دبیر سابق بند ۲۰ و مشاور فنی سازمان آتش‌نشانی مشهد

وجود فرودگاه‌ها و راه آهن در محیط شهری، تردد خودروهای فرسوده و خودروهای سنگین در نواحی مسکونی، ساختمان سازی و نیز نبود بزرگراه‌های استاندارد، نقشی تعیین کننده در ایجاد آلودگی صوتی دارند. بسیاری از منابع آلاینده صوتی شهرها، اصناف و واحدهای تولیدی، به دلیل نبود نظارت کافی در مراکز اصلی شهر و اماکن مسکونی و پرجمعیت مشغول فعالیت هستند.

صدای چکش صافکارها و مته کارگاه‌های نجاری و صدای پتک آهنگری و شلغونی تعمیرگاه‌های خودرو به سروصدای شهر می‌افزاید. علاوه بر این‌ها، منابعی سرگردان در کل شهر وجود دارند که آلودگی صوتی را افزایش می‌دهند. صدای ناموزون بوق و صدای موسیقی خودروها، امروز به یکی از بخش‌های جدانشدنی زندگی روزمره شهروندان تبدیل شده است. در این بین، نباید موتورسیکلت‌ها را فراموش کرد. به طور کلی مزاحمت در اشکال مختلف مذموم بوده و هست و این مزاحمت به هر بهانه‌ای صورت بگیرد، پذیرفتنی نیست. یکی از نمونه‌های بسیار مزاحمت، فعالیت مشاغل مزاحم و آلاینده در بافت‌های مسکونی شهرهاست.

زندگی در نزدیکی چند کارگاه که مدام صداهای ناهنجار تولید می‌کنند سخت خواهد بود، اما این سؤال مطرح می‌شود که آیا افراد می‌توانند بر اساس آزادی مالکیت در املاک خود تصرف کنند و با ایجاد کارگاه یا اجاره دادن آن، اسباب مزاحمت دیگران شوند؟

از سوی دیگر آیا نباید سازمان‌های متولی با جدیت بیشتری حافظ حقوق کسانی باشند که در جامعه زندگی می‌کنند و آیا افراد هنگام استراحت در منزل یا گذر از خیابان، مجبور به شنیدن صداهای گوش‌خراش یا استنشاق بوی انواع و اقسام مواد صنعتی یا رنگ‌ها هستند؟

چند سال است که موضوع انتقال یا ساماندهی مشاغل مزاحم و آلاینده در مشهد مطرح است.

هر چند بند ۲۰ ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها تعلیلی، تخریب و انتقال این واحدهای صنعتی را وظیفه شهرداری دانسته است، بر اساس اصل ۱۲۸ قانون اساسی، کمیسیون‌ها با عضویت وزیران عضو کارگروه حل مشکلات اصناف تشکیل

به سیمای شهری اهمیت بدهیم

لا بد تا حالا برایتان پیش آمده است که به اتاق کسی بروید و از شلوغی و شلختگی اتاقش تعجب کنید. بعد که به اصطلاح به رویش آورده‌اید، او هم تعجب کند و در پاسخ بگوید: اتاق من عادی است.

محمد مهدی محمدی
مهندس معمار

این قصه در مقیاس فضای شهری به نوعی دیگر تکرار می‌شود. اینکه مدیریت شهری و مردم هر دو به کیفیت سیمای و منظر شهر اهمیت بدهند و تغییرات منفی آن برای هیچ‌یک عادی نشود، در کیفیت منظر شهری اهمیت بسزایی دارد.

حتی تغییرات مثبت مقطعی ممکن است به سبب ناهمگنی، در درازمدت و به تدریج باعث آزار روح و روان و روحیه زیبا پسندانه همشهریان و گردشگران و زائران شود.

چند مثال ساده شاید به تبیین موضوع کمک کند.

آلمان‌های موقت شهری که طی ۱۲ سال گذشته در شهر نصب شده‌اند هر کدام حس و سبک و پیامی خاص خود دارند. باقی ماندن آن‌ها در شهر، اکنون ضرورت ندارد.

کاسبان برخی اصناف به دلایل مختلف، بخشی از وسایلیشان را در پیاده‌رو مقابل مغازه می‌گذارند. گاه تناسب نداشتن دو مغازه در کنار هم موجب نازیبایی و ناآرامی هر دو مغازه می‌شود. مثلاً مغازه تعویض روغن ماشین، اگر فعالیتش را به‌ویژه در زمینه عوارض و وسایل و زباله‌های حاصل از کار مدیریت نکند، هر روز شاهد لکه‌های درشت روغن و انباشت انواع فیلتر و ظروف و مایعات روی کف پیاده‌رو هستیم.

انصافی نیز به خدماتشان در حوزه

کاسبی یا مزاحمت؟

پرونده‌های درباره مشاغل مزاحم از مفاد قانونی تا وضعیت شهر

ملیحه ابراهیمی‌بزدی | باید به عنوان یک شهروند نشین بدانیم که حق طبیعی هر شهروند است که در شهری سالم و بدون تخلف زندگی کند. ما هم قبول داریم که این موضوع درگرو و مشکلاتی را برای شهروندان ایجاد می‌کند. اما با این قسمت ماجرا موافق نیستیم که هر شغلی بتواند در هر جای شهر فعال باشد. کافی است گوشه‌های شهر را نگاه کنید تا متوجه شوید که هر شغلی می‌تواند در هر جایی فعالیت داشته باشد. البته مدیریت شهری سالهاست که کمر همت بسته است تا با بر اساس نظام‌نامه استاندارد سازی سر و سامانی به چهره شهر بدهد. البته که این مهم جز با مشارکت شهروندان میسر نخواهد شد.

همه چیز برای رفتن مهیا است

مسئله وجود مشاغل مزاحم در سطح شهر، نگرانی‌هایی ایجاد می‌کند، اما وقتی مسئولی پیدا می‌شود که خط‌بطلان روی یک سری ایها مات و سؤالات شهروندان می‌کشد، از بار نگرانی‌هایی که ممکن است دغدغه تک‌تک اعضای یک جامعه باشد، کاسته می‌شود. سراغی از محسن نعیمی مقدم گرفتیم. معاون سامان‌دهی سازمان مشاغل شهری شهرداری مشهد از انجام ۳ کار هم‌زمان در حوزه سامان‌دهی مشاغل شهری می‌گوید که در ادامه اهم این فعالیت‌ها را با هم می‌خوانیم.

از خرداد سال گذشته، برنامه‌های از طریق کارگزاری مناطق در یک بازه سه‌ساله در دستور کار قرار گرفته است تا ۶۰٪ واحدهای صنعتی سامان‌دهی شوند.

از آنجا که برخی صنوف شرکت تعاونی درست کرده‌اند، از آن‌ها حمایت می‌شود تا انتقال اصناف از داخل شهره بیرون انجام شود. در این مرحله، امتیازاتی شامل حال اصناف می‌شود که عبارت‌اند از:

- وام ۱۵ میلیونی
- به هر نفر یک وام ۱۵ میلیونی برای ساخت و ساز پارکومزد
- ۳ درصدی می‌دهیم.
- کارمزد ۳ درصد
- برای ورود به محدوده نیز ۵۰ درصد قیمت زمین به صاحب مشاغل برگردانده می‌شود.
- ۲ سال رایگان
- برای هر پروانه ۲ سال اول که مهلت ساخت و ساز است، مبلغی دریافت نمی‌شود و ۳ سال بعد به‌طور اقساط دریافت خواهد شد.

برخی مشاغل هم هستند که هیچ سختی یا بافت محله‌اند. بسیاری شنیده‌ایم که مال‌های محل به خصوص خانم‌ها از نبود امنیت به خاطر فعالیت برخی مشاغل در محله‌شان شاکی هستند. باور کنید دوره متعلق چراتی مزاحمت‌های خیابانی سال‌هاست به دست فراموشی سپرده شده است. لطفاً همانقدر که به فکر کسب کارتان هستید به حرمی افراد نیز احترام بگذارید.

واحدهای صنعتی مختلف، امکان صدور مجوز برای آنان وجود ندارد و از سوی دیگر در صورت فعالیت یا سابقه فعالیت در محدوده یا وضع مالیات و عوارض سنگین، امکان فراهم کردن زیرساخت‌ها می‌تواند متناسب شهری برای شهروندان و اهالی منطقه ایجاد می‌شود. برای نمونه در هند از سال ۲۰۱۴ با تصویب قانونی در حوزه شهری «پونا»، مقرر شد میزان سطح صدای تولیدی واحدهای مختلف در مناطق مسکونی از ۴۵ تا ۵۵ سبیل بیشتر نباشد. در کشورهای اروپایی میزان سخت‌گیری‌ها و قوانین مناطق مسکونی از این نیز بیشتر است و شوراهای محلات از مداخله در آلودگی‌های صوتی و نوری همسایه‌ها گرفته تا واحدهای تجاری و هوایی‌های عبوری در محدوده خارج از بافت مسکونی نیز می‌توانند مداخله کنند.

فوری فونی
نظام‌نامه استاندارد سازی کارواش‌ها با همکاری اتاق اصناف، بهداشت، سازمان محیط زیست و شهرداری مشهد، تهیه و به منظور تأیید به کمیسیون نظارت شهرستان مشهد ارسال شده است.

در زمینه استاندارد سازی تابلوسازان پیش‌نویس نظام‌نامه استاندارد سازی در حال تدوین است.

صرفاً جهت اطلاع
قابل توجه اصناف متخلف، برابر جرائم بند ۳ مصوبه دریافت بهای خدمات از مشاغل آلاینده و مزاحم:

۱۵ برابر
واحدهای صنعتی که پس از شناسایی، استاندارد سازی و تعریف شرایط و ضوابط خاص برای ادامه فعالیت در داخل شهر هیچ‌گونه اقدام مؤثری انجام ندهند، بهای خدماتی معادل ۱۵ برابر عوارض صنعتی از ملک مورد نظری دریافت می‌شود.

۱۵ برابر
واحدهای صنعتی که به دلیل مزاحمت و شکایت، به کمیسیون بند ۲۰ ارجاع شده‌اند و کمیسیون مزبور شرایط و ضوابط خاصی را برای فعالیت واحد صنعتی اعلام کرده و مالک از زمان ابلاغ رأی ظرف مدت یک ماه برای اجرای رأی اقدام نکرده است، بهای خدماتی معادل ۱۵ برابر عوارض صنعتی از ملک مورد نظری دریافت می‌شود.

۱۰ برابر
واحدهای صنعتی که به مکان‌های مجاز یا مجتمع‌های سامان‌دهی منتقل شده‌اند، ولی مالک مجدداً بهره‌برداری یا واگذاری ملک خود را به نفع کاربری به مشاغل مزاحم و آلاینده اقدام نموده است، بهای خدماتی معادل ۱۰ برابر عوارض صنعتی سالانه در هر ماه از فعالیت از ملک مورد نظری دریافت می‌شود.

۱۰ برابر
در صورت واگذاری واحدهای تجاری و غیرتجاری به مشاغل مزاحم و آلاینده (پروانه‌های صادر شده از ۵/۱۳/۸۸ به بعد) بهای خدماتی معادل ۱۰ برابر عوارض صنعتی از ملک مورد نظری دریافت می‌شود. در صورت تکرار، بهای خدمات برای بار دوم ۱/۵ برابر و برای بار سوم دو برابر تعرفه یاد شده تعیین و از متخلف دریافت خواهد شد.

۲ برابر
برخی مشاغل که در فهرست مشاغل مزاحم قرار گرفته‌اند، مثل فروش و تعمیر لاستیک، آهنگری، بعل اتومبیل، تابلوسازان و... که بناست خارج از محیط شهری به کسب و کار مشغول باشند، برابر ضوابط مشخص و با رعایت برخی ویژگی‌ها از جمله ابعاد و مترها و... زیر نظر اتاق اصناف، بهداشت و محیط زیست داخل شهر استاندارد سازی می‌شوند تا مشکل سد معبر و مزاحمت‌های شغلی برطرف شود.

نگاهی نوبه مسئله‌های قدیمی
در بررسی قوانین و رویکردهای مدیریت شهری دیگر شهرهای جهان به نظر می‌رسد که به طور کلی اصطلاحی با عنوان «مشاغل مزاحم» چندان رایج نیست. به نظر می‌رسد نگاه قانون‌گذاران و مدیران شهری در دیگر شهرهای جهان به ایجاد تعریفی جامع از آلودگی و مزاحمت برای انجام فعالیت‌های اقتصادی معطوف است که هر سه وجه فعالیت اقتصادی و ذی‌نفعان فعالیت، مجریان قانون و در طرف دیگر شاکیان احتمالی را به خوبی دیده باشد. به عبارت دیگر با تعریف استاندارد‌های زیست‌محیطی و ناظر به مناطق مسکونی در ابتدای فعالیت

مشاغل مزاحم؛ تعریف ناقص از واقعیت

خدماتی، درمانی یا فرهنگی، می‌تواند باعث جابه‌جایی جمعیت در مناطق مختلف شهر شود و به دنبال آن شاهد افزایش میزان آلودگی‌ها و دیگر مضار زندگی شهری باشیم. نمونه آشکار این امر، تمرکز مراکز درمانی در محدوده مرکزی شهر مشهد است که با وجود احداث قطار شهری و توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی همچنان شاهد ترافیک سنگین در محدوده خیابان‌هایی مانند احمدآباد و حتی معابر فرعی مانند باستور و عارف هستیم؛ این‌درحالی است که بر اساس برنامه ریزی‌های شهری تلاش می‌شود با تعریف کاربری‌های متمرکز از وقوع مشکلات مشابه جلوگیری شود اما تداخل برخی قوانین و مصوبات مانع از تحقق آن می‌شود.

گروه فرهنگ شهروندی - شهرنشینی و گسترش آن، درگوشه و کنار جهان، آثار و تبعات مختلفی را به همراه داشته است. یکی از انواع مشکلاتی که شاید کم‌تر به آن پرداخته شده باشد موضوع تقسیمات پهنه‌های مختلف شهری و تعریف کاربری‌های مناطق مختلف است.

یازخواری یک مسئله قدیمی
تقسیم مناطق شهری و برنامه ریزی برای تعیین کاربری‌های آن‌ها با توجه به ظرفیت جمعیتی مناطق در شرایط فعلی انجام نمی‌گیرد. در بسیاری از موارد با توجه به چشم‌اندازهای بیست ساله برای تعریف کاربری‌ها اقدام می‌شود تا از پیامدهای افزایش جمعیت در یک منطقه کاسته شود. پیامدهایی که در صورت بی‌توجهی به نیازمندی‌هایی نظیر کاربری‌های

روزنامه شهروان مشهد ویژه‌کسی
SHAHIRANNEWS.IR
شنبه ۳
شماره ۳۲
تاریخ انتشار: ۱۳۹۸
شماره ۳۲
تاریخ انتشار: ۱۳۹۸

فرهنگ شهرنشینی